

atuur is er een der

Christelijke rouw, problematiek van het verband met Christus. Fuller O. W. 1935, roman zonder den te boerengreep naar de menschen die hij een socialen rouw, enmaal met zorg en Maar de meeste op het zieleleven heeft eens gezegd: el een bekeering van het boek moet over de menschen. Knappe primair. Al ndair. Eerst zoeken

r hij verkeert is dat asten opgelegd, die de weg, dien ze be- d. De menschen i uitnemender weg icht" en „ethisch“ grootste verdiende over de menschen id, levende Christe- ij en uit het ees- in hem te prijzen dezen tijd met zijn moeilijkheden — en, die vooral door den druk van de n, anders zijn dan n zich hebben.

„Kneuterboertjes“ Kees van 't Land, Flakkee. (Kneuter- l voor Kneuterboer, geen eigen schuur, teef.) Hij heeft een dochter Lena. Zijn l zoo hier en daar lide staan de ver- Vooral deze laatste de verschillende vroomheid scherp teest voor dit gezin ende Mammondie- kernaart genoemd roote kneuterboer, len zomer en in het nemen, omdat hij afkonden. En ze hadden een eigen i je de arbeiders n, ze kwamen als- len geld als water, ar dat konden de i, die keken er maar mooie van je eigen re hadden ze geen euterboertje noel ter altijd voor dag iet Zondag was of erschil."

bben die braders dat hy confirmirt

en), Johannes An- l sie noch in ired n Schultheisen te ven werde, dat by Sonndag, wan- edt wolle komen, arderwick te ken- te confirmerean- schlotenn, dat die len communicien- d selvige geschied- y, die vont Ot- uenspedt, die von ehalven die von a, Ermelen dwelch

n Nuck tot Oster- f of dat E. Hoff lueckern Henrich eil Joannes Nuck k die haustuten et mochte onder- niet predige, an-

Wesselius Gru- ylt lang aldar tot einmal predige, in dienaar die te- firmirt in seinen i ein ander platz id niet widerumb te confirmerean- gebreck der die- sall achterwegen die te foren an- niet confirmirt len op die platz, tenem.

at, dat hy int naste

Deze enkele regels vertellen ons dat Kees van 't Land het maatschappelijk niet zoo slecht heeft — en toch is hij niet tevreden. Maar die ontevredenheid komt niet door uiterlijke omstandigheden, die ontevredenheid zou ook niet door meerdere wel- want weggenomen kunnen worden. Kees is een sombere, narrige man, een in-de-aarde-vestigde ziel, die steeds leeft onder een zwaar bewolkte lucht. Hij kent het zonlicht niet, omdat hij voortdurend op zijn eigen schaduw zit te staren, een schaduw die steeds groter wordt naarmate het licht zich meer terug trekt. Zijn vrouw wijst hem op de vele zegeningen: ze zijn met niets begonnen en nu leven ze voor 't oog van de menschen in een zekere welvaart; hij wijst echter dit alles terug — hij ziet de komende crisis die hem alles dreigt te ontnemen — en hij vermoedt niet dat God bezig is hem alles te ontnemen om hem het eenige noodige te schenken. Hij zelf noemt zich een „Zoeker“, maar zijn eigen vrouw wist niet wat ze daar eigen-lijk van denken moest. „Zelf maakte ze nergens aanspraak op en ze bekende eerlijk, dat ze niets was en dat er geen greintje leven in haar te be- sporen viel, ze was zoo dood als een steen. Maar een zoeker stelde ze zich toch anders voor. Ze had een bekeerde Moeder gehad en ze wist nog heel goed, dat die ook zoekende was: zoo geheel anders! Seen, ze liep er met vader aan vast... maar ze moest er afblijven, want ze was geestelijk zoo blind: ze durfde er niet over te oordeelen. Alleen wou ze dat vader toch eens niet zoo leelijk was, en wat meer geduldig in tegenspoed en dankbaar in voor- spoed. En dan een wat minder jagen om al maar moruit te komen in de wereld, dat was toch eigen-lijk ook niet goed, vader had er al te veel zijn minnen op gezet..."

Dat zegt zijn vrouw. En deze naar zijn eigen reggen streng-orthodoxe man is afgunstig op de arbeiders die stempelen gaan, en voor wie het crisis-comitee nog es wat doet. Jan Knappe wijst hier op den grooten afstand die er bestaat tusschen arbeider en kneuterboer. De schrijver, die zoo lang onder die menschen werkte en nog werkt, wier maatschappelijke en geestelijke nood hij doorvoelt, komt hier op voor den arbeider, die van den werkloozen steun leven moet. Gelukkig, dat de regering zich over de werklozen ontfermt, want als het komen moest van de „vrome“ men- schen als Woekermaat, zouden ze ondergaan. Maar de schrijver heeft ook sympathie voor den kleinen boer, wiens moeten door geen arbeiders besef worden, en voor wien de regering niet veel deed. De auteur gaat de problemen van onzen tijd niet voorbij. Dat toonde hij ons in zijn eerste boek „Polderland“; dat laat hij ons ook zien in dezen roman. Het leven van deze menschen op Flakkee wordt werkelijkheid voor ons. Hij be- schrijft ons dat, als intern. We blijven niet aan den buitenkant — hij leidt ons binnen, ook in het ge- zin van dezen Kees van 't Land. Het benauwende, geestelijk leven van deze menschen is door zijn liefde overglansd.

Heemstede

J. ALLON.

classis attestatie brengen sall an den brudern on- ers classis von dem overveluwischen classe.

11. Verneris ist furkkommen ob man oick in den kercken op den platten landenn infuren sall die kerkenschap. So ist geantwordt, dat dar het ge- schiedenn kan diaconi elegirt werden.

12. Angande die kinderlehr, so ist bewilligt dat die diennars op den platten landen am Sonndag na- miltags die kinderlehr sol einfuren, offte die lehr des catechismi, und die fiff haubt articulen des Christlickenn gloovens.

13. Denn dienaar tot Elburgh ist operlacht den Cus- ter int Oldenbruck te vermanenn fleitiger sein kin- deren te leren den Catechismum, oick te commu- nicierenn.

14. Diaweil die Custers op Veluwen gemeintlich papistisch und die reformirde lehr te weder sein, oick dieselvige niet wollen annemen, ist te ver- soeken ant Hoff, dat dieselvige afgestelt und remo- vort werdenn: als insonderheit denn Custer tot Neunspedd, dwiel hy ein lastrer und schmahr ist der religion und religions verwanten, und anderen in ire plätzen gepromovirt, die onse lehr beken- nen, oick bequam sein mochten umb die kinder te leeren.

15. Verneris diaweil die diennars mehrendeels op den platten landen gepredigt op denn guten Frydag, so befindenn die bruders gut sein, dat in der gantzer classen die passio onsern Hern Charisti moege ge- predigt werdenn op den Frydag, und dat dat- selvige oick den Synodo te erkennen geven werde.

16. Item dat in alle kercken oick op alle Hoch- festagen enerley Psalmen gesungen werdenn.

17. Diaweil alle Stedenn ein ieder siene kinder fur- satt sie tu promovieren umb stipendiaten te wer- den und datselvige mehr ut gunsten durk maken kann dat sey ansein conditionem en ingenia for- ticia, dat het an den synodum bevirrt werde, dat die deigenige verkisenn die van Friedrich Equam beladt umb te studiren, ut onderscheid tusschen- nommen.

MUZIKALE KRONIEK

„Petrus Datheens Psalmen Davids“
(In Dr J. Pollmann's „Ons Eigen Volkslied“)

door Jan Zwart.

I.

Met een enkel woord zijn de lezers van „De Re- formatie“, 3 April 1936, reeds gewezen op het boekwerk dat eenige maanden terug verscheen: „Ons eigen Volkslied“ van Dr J. Pollmann.

Het was naar aanleiding van een recensie die ervan stond in het „Alg. Handelsblad“ door den Muziekredacteur, den heer Herman Rutters, dat wij van een botte beschuldiging spraken die beide, boek en blad, het laatste in commissie van het eerste, adresseerden aan het Calvinisme, speciaal om wat het, middels Datheens Psalmbereijmingen, uitgewerkt zou hebben voor den Volkszang.

Nu het boek zelf, van bevriende zijde ons ter hand gesteld, voor ons ligt, konden we niet nalaten op onze reeds gegeven critiek terug te komen, met de nadere bedoeling, waarvan wij inmiddels den heer Dr Pollmann op de hoogte stelden, breder en dieper aan te toonen, wat wij reeds met een enkel woord gezegd hadden, hoe mateloos opper- vlakkelig en vol van een bijna hopeloos manco aan historische bij- en detail-studie dit werk is.

Temeer doen we het, omdat dit boek van den Roomschen Schrijver een schakel is in den reeds gelegden en steeds groeienden keten van muziek- historische beschouwingen en studies — mede in het leven geroepen op aanslichting van het in al- gemeenen zin bedoelde Rectorale woord, dat des- tijds bij de opening van de R.-K. Universiteit van Nijmegen gesproken werd onder „Eigen“ (d.i. Roomsche!) „Cultuur uitdragen!“ — een schalm in den kelling die meer en meer om ons heen ge- spannen wordt, vol van, door Roomschen bril be- keken en weergegeven historialia, waarbij als het maar even kan het Calvinisme van alles en nog wat verweten wordt aan versterking en vernietiging zoogenaamd, van „Eigen“, d.i. Roomsche muziek- ontwikkeling, uitgericht te hebben en waaraan maar al te ijverig meegesmeed wordt door de zooveel would-be historici, muziekverslaggevers, redacteurs van liberalen en Christelijken huize, die via Lexicon en geleend boek uit een of andere bibliotheek de vruchten hunner „Universitaire stu- dies“ van week tot week, van maand tot maand gewoon zijn te deponeren in de los of vast van hen staande kerk- en muziekbladen, zielig vaak van kijk en weergave.

Want of we de, bij de aanvaarding van het Ambt van bijzonder Hoogleraar in de Theorie en de Geschiedenis der Muziek aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, 13 Oct. 1930, uitgesproken „Rede“ door Dr A. Smijers opslaan, waarin voor de zooveelste maal geschermd wordt met Busken Huets: „Met de heerschappij van het Calvinisme kwam de oorlogsverklaring aan alle muzikale vormen zonder onderscheid op het psalmgezing na“, of dat we lezen, wat we in „De Reformatie“ van 2 Aug. 1935

18. Angande die begrefenisse der dodenn, referiren sich die bruderen op den 58 articul der Acten ut des S. Hagen dat men niet by den begrefenisse soll predigen, mar datselvige noch afschaffen, dar het noch niet afgeschafft.

19. Fur den von Hattem bey gebreck sienes onder- holts sullen die bruderen des Classis noch ein- mal an die stadt von Hattem schriiven om iren dienaar beforderlich te sein, und die handt te by- denn, schriff mede ant Hoff, dat na ir beloffte- nisse hy notwendigh onderholt moege erlangenn.

20. Die bruderen des Classis hebben gebetten den diennare te Harderwick te vermanen ire Magistrat dat sie am Sonndaghe geine wagen furmittag wollen inlaten mar die porten tuboldenn, oick dat die Heuszleuten te Hierdenn am Sonndaghe niet so viel arbeiten praesertim ac statim. (beslist en zeker).

21. Insonderheit diaweil viel elagten komen von verscheiden plätzen von der onordeninghe des echtenstand, dat als noch ein echte ordeningh ingestelt werde. (valde necessaria) (Zeer nood- zakelijk).

22. Verneris von den unkosten, so die diennars op den classicale und Synodale vergaderinghe rey- sende notwendigh verthun, dat het E. Hoff believe te schriiven den kerkmeesteren, dat sie die on- kosten den predicanen betalen; sonderling dar gute mittelen seindt.

23. Item sollen die diennaren versucken und schri- ven ant Hoff, dat die altaren, die noch op vielen plätzen stan, abgeschafft worden, insonderheit tot Ermell, die Schultheis von Ermell hefft die pla- caten von den altaren von S. Excellentie geschre- ven, nit laten lesen noch opgeschlagen, wil dat- selvige oick niet thun, het sie dann dat hem be- vellschriiffen gesonden werden.

24. Die kerck von Harderwick hefft last von Classe die Classis sacken und schwaricheden op sich te nemenn und te verrichten, tot op den tukomen- len classenn, wofern averst schware sackenn for-

reeds rubriceerden onder „Ondwifische fabelen“, zooals die door weer een ander Roomsche muziek- geleerde, Dr Bernet Kempers, opgedicht worden in het Tijdschrift der Ver. v. Ned. Muziekgeschie- denis Dl. XIII, blz. 39 onder „Die Souterliedekens des Jacobus Clemens non papa“, als hij een door hem geconstateerd uitgevers-echec der Clementsche Souterlied-bewerkingen in de schoenen schuift dier „Bilderstürmer“ die „jeder Kunst abhold waren“ — steeds openlijker en onomwondener, zooals ook nu weer in Dr P.'s „Ons eigen Volkslied“ wordt er maar op los geschreven, om te laten zien, hoe funest dat looze Calvinisme wel geweest is voor ons arme Nederlandsche volk, dat vroeger zoo rijk was aan zanglust en zangliede, en aan arge- looze vreugde in het genieten dier dingen, althans naar luid dezer heeren-uitdragers van „Eigen Cul- tuur“.

Bleven tot nog toe al deze beschuldigingen en insinuaties nog vrij eng beperkt tot hun „eigen“ erf van Boek en Blad en ook den laatsten tijd in de nagenoeg geheel onder Roomsche toezicht werkende Muziektijdschriften „De Muziek“, het „Orgaan“ der Federatie van Ned. Toonkunstenaars, „Symphonia“ en het reeds genoemde Tijdschrift der Ver. v. Ned. Muz. geschiedenis — dank zij den niet-Roomschen, Amsterdamschen uitgever H. J. Paris, dezelfde die de uitgave van het „Alg. Week- blad voor Christendom en Cultuur“ verzorgt, wist de heer Dr Pollmann met zijn verhandeling toe- gang te krijgen tot het terrein van ons Gerefor- meerden, Hervormden, waarop zooals vanzelf spreekt, beide thans wel gelezen, geciteerd en ge- reценseerd moesten worden.

En daar Dr P.'s boek, zooals we aanstonds zul- len laten lezen, vervuld is van wrok en wrevel over wat hij meent dat onze Gereformeerde Vaders misdeden, en omdat, sedert zijn studie op onze markt geworpen is, nog geen enkel deel onzer pers, kerkelijk, wetenschappelijk, muzikaal, van welke kleur of tint ook, ook maar met één syllabe zich verzet heeft tegen de praemissen en conclusies die „Ons eigen Volkslied“ dorst verkondigen, ja zelfs, naar het eigen getuigenis des schrijvers hem vóór met toeluchtingen voor zijn opvat- tingen inzake Datheen geveid heeft! — ook daar- om konden, mochten wij niet onder ons laten (temeer daar wij de eer hebben tot de mede- werkers te behooren van een blad als „De Re- formatie“, het eenige blad mogen wij wel zeggen in ons land dat voor de kennis van het vroegere Gereformeerde leven gaarne en ruim zijn kolom- men openstelt), op breede schaal aan te toonen: hoe weinig goed-gewette en scherp-geslepen wapens er voorradig zijn in het arsenaal waaruit Dr P. zich harnaste en pantserde toen hij zijn aanval ondernam, ook al lijkt zijn uiterlijke verslijping nog zoo verzekerd en welbewust, onaanvechtbaar en onoverwinnelijk voor den niet op verweer inge- stelden en toegerusten aangevochtene.

We doen het ook, omdat we goede hoop hebben dat we er mee bereiken wat we Dr P. persoonlijk schreven: dat er meer klaarheid in de echte histo- rie zal komen; dat men overal méér en beter leert zien hoe zich het een tot het ander ver- houdt ten opzichte der evolutie, den gang van veel dat een geheel andere belichting krijgt als men zich goed en volledig vergewist van wat

fielen, moegen sie war die naste kercken, welke sie willen consuliren.

25. Die nastvolgende classis sal oick utgeschreven werden von denn diennaren tot Harderwick.

Der nastfolgende classis sal gehalten werden binnen der stadt Elburgh.

26. Ist ferners concludirt dat alle tyt einer von den brudern des Classis sal ein prufpredigh thun. Im nastfolgende classe sal prediken Reinerus Winc- kopius ex Joannes 3: Sic Deus diligit mundum.

Tot Barnefeldt so bequame personen seindt umb te communicieren, dat ein dienaar tot einer stadt datselvige eerste male uttheile und administriere.

Letzlich ist gefragt of die personen, die in den lusten particulir Synodo gewest seindt, wederumb sollen moegen elegirt werden, offte fur een reiz fry sein; ist geantwordt dat sie in die erste reiz sullen fry sein.

Also der particulir Synodus utgeschreven von die kerck von Zutphen om gehalten te werden den 8 thag Juny, so hebben die brudern dieses classis mit gemeinen stimmen gedepulirt om op denselven te reysen onse lieve medebruders Jo- annem Caesarium, ende Woltherum de Brun, diennaren des worts, oick Antonium von Oldenbar- nefeldt, ende Lubbert Jansen als Olderlingen mit seker credentsen und instructie inhoudende het- gene von diesem classe den Synodo sall furge- stelt worden.

Als nu Censura morum ist gehouden, so ist die ferhandelinghe mit dem Christlichem gebede be- schlotenn und seindt also die brudern in lieffdem geschiedenn.

WILHELMUS WIRTZFELDIUS, praeses classis. JOH. ZWITTERIUS, Assessor. TILEMANNUS MYLIUS, Classis ejusdem Scriba.

daarbij noodzakelijk geweten en in acht genomen dient te worden.

Een niet geringe voldoening mochten we reeds smaken bij de voor-polemiek, die we met Dr P. hadden over den zin in zijn boek op blz. 84: „En van den beginne af was er het schandaal over het kerkorgel“, waarbij we dezen zin historisch-juist, verstaanbaarder maakten, zóó, dat wij bij Dr P.'s dank voor onze „eerlijke en robuuste critiek“ de toezegging ontvingen:

„Nogmaals, als mijn boek ooit een herdruk beleefte, zult U kunnen bemerken, dat het orgel-hoofdstuk aamerkelijk is gewijzigd. Uw critiek moet ik nog nader toetsen, geheel vergeefsch is ze zeker niet geweest, dat kan ik U nu reeds verzekeren. Of ik met Uw conclusies geheel accoord zal kunnen gaan — U hebt het aan m'n paar losse contra-argumenten reeds bemerkt — ja, dat is natuurlijk een andere zaak. In ieder geval zal ik alles grondig overstuderen!“

En bepaald moedgevend was tevens de slotverzekering des heeren P.:

„Met groote belangstelling zie ik Uw critiek op m'n Dathene-hoofdstuk tegemoet. Ik heb ook daar de uiterste voorzichtigheid betracht en vóór de verschijning van mijn boek in „Studien“ een proefartikel daarover doen plaatsen. Toen dat artikel juist van Protestantse zijde zeer vleiend werd ontvangen, heb ik gemeend mijn hoofdstuk te moeten handhaven. Onfeilbaarheid dicht ik mezelf echter allerminst toe: Uw critiek, gedocumenteerd en beredeneerd, is me meer welkom dan de zouteloze bewondering, die ik tot nu toe heb moeten incasseren: want met bewondering komt alleen m'n uitgever vooruit, ik zelf niet en de wetenschap, die kennis van de waarheid nog minder. Het zal me een eer zijn de degens met U te kruisen; ik hoop de zelfkennis te bezitten ongelijk te bekennen als ik ongelijk heb.“

Moge dit het effect zijn van wat komen gaat! Want er móet eens begonnen worden met ongelijk te bekennen; met alles! grondig! over te studeeren van wat er tot nog toe in omloop is aan „Calvinisme en Kunst“, waarbij stereotiep de laatste slachtoffer, martelares heet te zijn van den eerste. Vooral met dat laatste zal al veel gewonnen zijn; het eerste komt dan wel vanzelf.

„Calvinistische Nederlandsche literatuurstudie (lees: „MUZIEK-studie“! J. Z.) ontbreekt ons zoo goed als geheel. En toch ook op dat terrein dient den tegenstander slag geleverd. Mót onze banier fier ontplooid!“ (J. Postmus — „Het Wilhelmus“).

Want dan verschijnt er heel spoedig een andere kleurteekening op het geschiedenisdoek dan het stoffige paneeltje dat Busken Huet ophing met zijn: „Tusschen dezen zaai- en oogsttijd“ (waarmee bedoeld wordt de muziekperiode tusschen Obrecht en Bach) „viel in Nederland de storende heerschappij van het Calvinisme!“

Dán zal men gewaar worden dat, evenals „het weinig gehinderd heeft dat toen er geen kerkstukken meer gevraagd werden, dat er in de hervormde kerk voor glasbranders, beeldsnijders alle opdrachten uitbleven, menigene plaatsnijder werd, of zich tot de schilderkunst wendde“; dat „waar de schilderkunst zich van de kerk- en wandschildering moest wenden tot het intieme en persoonlijke van Hollands huiselijk leven of dat vroom-vernevelde van Hollands licht-doordrenkte atmosfeer, juist aan de Europeesche kunst iets geheel nieuws, iets eigens en enkel-Hollandsch is toegevoegd wat haar anders wellicht geheel zou zijn ontgaan“; (C. S. Adema v. Schellema „Kunsten- en Samenleving“ blz. 342), dat het evenzomin de muziek schade gedaan heeft dat van een J. P. Sweelinck geen missen of motetten werden gevraagd, maar dat juist het Calvinistisch Kunstwerk „de Psalmen Davids“ zijn meesterstuk geworden is; dat door dezen kerkzangbundel zijn aparte orgelkunst haar invloed zou laten gelden, die officieel in de Muziekgeschiedenis nog ten name der Deutsche Orgelschool, met als culminatiepunt Joh. Seb. Bach, als doorgewerkt staat aangekeekend.

Moge het volgende „degens-kruisen“ tusschen Dr Pollmann en ons de inleiding zijn van een tijdvak in de Historische-Muziekreportage, waarbij het Calvinisme de eere krijgt, die het zoo lang onthouden is: van in niets den bloei der kunsten te hebben geschaad maar veeleer den groei ervan te hebben bevorderd en mogelijk gemaakt — direct en indirect!

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De Synode der Chr. Geref. Kerk in N. A.
III.

Dinsdag 23 Juni was een dag van meer dan gewone betekenis voor de Chr. Geref. Kerk in Noord-Amerika, vanwege een besluit omtrent zendingsadministratie. Ook in Nederland zal dit besluit aandacht trekken. Om oorzaken die in dit artikel wel zullen uitkomen.

De zaak der zending stond van het begin der Uittreding van 1857 op den voorgrond. Reeds ter classieale vergadering, October van het laatstgenoemde jaar, besloot men tot het houden van een maandelijksch biduur, met een collecte voor Bijbelverspreiding. Eerst werd het geld, door die collecten verkregen, naar Nederland gezonden ten

bate van het werk der destijds bestaande Christelijke Afgescheidene Gereformeerde Kerk. Naar het voorbeeld dier „kerk die ons tot Moeder was“, werd ook georganiseerd, en wel in 1888, de „Commissie voor de Heidenzending“. Later werd die, naar het voorbeeld der andere Protestantische groepen in ons land, een „Board“ genoemd, „Board der Heidenzending“. Board beteekent eigenlijk een „plank“, bedoeld in den zin van een tafel, waar men omheen zit. Precies als het woord „consistorie“, dat zoo men weet ook uitdrukt dat samen zitten.

In den loop des tijds kregen deze boards de betekenis van „bestuur“, en werd die naam gebruikt in ongunstigen zin, met een hiërarchischen smaak. Men sprak van „Boardism“, zooals men spreekt van „Kerkisme“ enz. enz. Ook in de Chr. Geref. Kerk gingen er stemmen op tegen die „Besturen“. In „De Wachter“, het kerkelijk weekblad, verscheen de bede, à la de Génestet:

„Verlos ons van die Boards, o Heer!
Geef ons natuur en waarheid weer.“

Die zucht kwam op ten tijde dat de Middelburgsche Generale Synode in Nederland de oude methode van zendingsadministratie radicaal wijzigde. Niet van een „Board“ of deputaatschap, maar van een locale kerk moet de zending uitgaan. De doop is aan zoo'n instituut verbonden; het avondmaal; de prediking; de tucht. Dus óók de zending. Dit beginsel leidde in Noord-Amerika onder ons tot de afschaffing van een „Board“ der Inwendige Zending. Hoewel slechts voor een tijd. In den loop der jaren leerde de ervaring in dit groote land van geweldige afstanden, het noodzakelijke van een meer centraal deputaatschap. De Inwendige Missie over te laten aan kerkeraden en zelfs aan classes, bracht allerlei bezwaren mede. Zoo werden genoemd: gebrek aan eenheid, afwezigheid van coöperatie, ongelijke distributie van missionaire dienaren, verspilling van gelden, en afwezigheid van zendings-strategie.

Deze bezwaren worden genoemd in een rapport betreffende „Home Mission Methods“ voor de Chr. Geref. Synode van 1936. Dat rapport besprak wat men in de Gereformeerde Kerken in Nederland de schriftuurlijke basis acht voor het beginsel, dat de zending moet uitgaan van plaatselijke kerken, n.l. Hand. 13:1-3, en dan verder Hand. 14:27. Het rapport vraagt: „is dit een bewijs voor de bewering dat slechts plaatselijke kerken mogen en behooeren zendingswerk te verrichten en dat het verkeerd is voor Classes en Synodes om dit te doen? Een weinig nadenken toont hoe deze bewering zonder grond is.“ We vertalen: „Dat het de plaatselijke kerk van Antiochië was die deze zendelingen uitzond, bewijst niets, want er was geen andere weg om zendelingen destijds uit te zenden. Classicale en synodale organisaties bestonden er niet. Zelfs de vergadering te Jeruzalem was nog niet gehouden. De kerk bestond slechts in zulke centra als Jeruzalem en Antiochië, en laatstgenoemde plaats een groot centrum zijnde, de derde stad na Rome en Alexandrië in de Romeinsche wereld, en de eenige gevestigde kerk in deze heidensche deelen des lands, was het een natuurlijke zaak dat deze plaatselijke kerk door Goddelijke aanwijzing de zending onder de heidenen ondernemen zou.“

„Maar dit alles levert geen vonkske van bewijs dat op heden Home Mission werk bestuurd moet worden, niet door Classes of Synode, maar door de plaatselijke kerk“. Ten bewijze daarvan werd Voetius aangehaald en Rutgers, betreffende zendingsdirectie: „Wij voor ons zijn van oordeel, dat het niet ongeoorloofd is het te laten geschieden door de Nationale Nederlandsche Synode, of door de Provinciale Synoden en hare deputaten, wanneer zulks geschikt kan, tot meerdere zekerheid.“

Ook Dr H. A. van Andel werd in een ander artikel over dit onderwerp aangehaald betreffende Hand. 15:22, 23, 25, „ubi synodus Hierosolymitana mittit“. Op deze gronden werd beweerd dat de stelling dat de zending moet uitgaan van een plaatselijke kerk onhoudbaar was en dat ook Classes en Synoden kunnen beroepen. En om praktische redenen, met name de argumenten hierboven reeds genoemd, werd met beslislheid geponeerd dat wat „home mission“ werk betreft — centralisatie de meest effectieve en gewenschte methode is.

Waar het genoemd rapport over de Inwendige Zending alzoo met beslislheid aandrang op centralisatie, was het opmerkelijk dat in dezelfde Agenda, voor dezelfde Synode van 1936, een rapport verscheen om de administratie der Heidenzending te decentraliseren. Er werd voorgesteld dat de zending behoort uit te gaan van een plaatselijke kerk of groep van kerken. En een schets werd aangeboden van de verdeling van het tegenwoordige Chr. Geref. zendingssterrein onder de Indianen en Chinezen. En aan een op zijn hoogst anderhalf dozijn kerken, die nu het salaris betalen, zou de directie der bestaande posten worden toevertrouwd. De plaatselijke kerkeraden in consultatie, (méér niet), met een algemeen „Board“, de Synode vertegenwoordigend, zouden alle zeggenschap hebben over deze posten. Hoewel de andere kerken geroepen zouden zijn om de

overige kosten te betalen, kosten die verre het bedrag der salarissen te boven gaan, zouden ze geen direct zeggenschap hebben over de zending. Zoo, als we dat in het Engelsch uitdrukten: ze hebben „to pray and to pay — but no say“.

Nadat het bovenbedoeld rapport verschenen was, boden we aan om voor de Synode of voor eenige vergadering van onpartijdige menschen te debatteren over de volgende punten, hier in 't kort aangegeven:

1. De aangegeven bijbelsche basis, Hand. 13:1-3, is niet genoegzaam grond voor de tegenwoordige praktijk.

2. Het systeem van roepende kerken geeft geene bevrediging.

3. Het verdeelen van het tegenwoordig zendingssterrein is onrechtvaardig tegenover de andere kerken die er evenzeer voor betaalden.

4. Het is een gezond Gereformeerd beginsel, dat geen kerk over een andere kerk heerschen zal — wat toch het geval is op het zendingssterrein.

5. Het gestadig wisselen van kerkeraadsleden staat in den weg van zendingsadministratie met degelijke kennis van zaken, gedurende jaren van ervaring verkregen.

6. Het stelsel van „zendende kerken“ en speciale zendingssterreinen staat in den weg van effectievere arbeidsregeling die soms verplaatsing eischt.

7. En dan de stelling dat wanneer een taak ligt voor de verantwoordelijkheid van één de kerken-groep, geheel die groep ook die taak gezamenlijk behoort te ondernemen en te besturen. Door middel van de breedste kerkvergadering. Dat geldt ook de opleiding voor het ambt en is de praktijk in andere kerkelijke ondernemingen.

Er werd ons geen gelegenheid geboden tot zulk een publiek debat. 't Was ook niet noodig.

Op den bovengemelden dag kwam de zaak voor de Chr. Geref. Synode. Er werd heel wat debat gevoerd. Het rapport voor de Inwendige Zending ging er bijna geheel door. In hoofdzaak althans. Maar dat over de Heidenzending, ofschoon dapperlijk verdedigd, werd verworpen. Met bijna algemeene stemmen. En een commissie werd aangewezen om een Reglement op te stellen dat uitgaat van de stelling: het werk van één de kerkengroep behoort te zijn onder de directie van één de kerkengroep. En aangelegd op Synodaal opzicht. Wat te gemakkelijker zal vallen nu het besluit viel om voortaan elk jaar te vergaderen. Het betreffende Kerkenorde-artikel werd met het oog op dit besluit gewijzigd.

Schrijver dezes meent dat er te veel haast was in deze aangelegenheid. Ons dunkt verwijzing naar de Classes was wel zoo wenschelijk geweest, daar het tijd zou geven tot rijp beraad. Zóó maar een kerkenorde te wijzigen, feitelijk met slechts vier stemmen meerderheid, lijkt ons geen wijze manier van doen toe, en levert geen goed „precedent“. Haastige spoed is zelden goed. De tijd zal het openbaren.

In ons slotartikel hopen we te wijzen op de erkenning, door onze Synode, van een pas tot openbaring gekomen kerkengroep, in ons land, de Presbyterische Kerk in Amerika, en een aangenomen voorstel van correspondentie met de Chr. Geref. kerk in Nederland, reeds in Artikel II door ons beschreven.

HENRY BEETS.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Neuendettelsauer Mission op Nieuw-Guinea.

Ruim 16 jaar geleden verscheen in de bekende serie „Onze Zendingsvelden“ als eerste boek: „Nieuw-Guinea“. Dit boek heeft, naar wij meenen, uitstekend gewerkt en invloed gehad. Men wist niet veel van dit grootste eiland der wereld af. Nu ja, het „grootste“ eiland is te sterk gezegd, maar het behoort toch onder de grootste, en zeer langen tijd onder de meest onbekende.

Dat is nu anders geworden. Zou Ds Rauws een tweeden druk van zijn boek uitgeven, dan zouden heel wat bijzonderheden van dit rijkste goudland der aarde worden meegedeeld. Voor onderzoekers en ontdekkingsreizigers is het een ideaalland. En daarom ook voor de zending.

Gelijk men weet behoort het eiland, dat bijna 25 keer zoo groot is als Nederland, voor bijna de helft (48 %) aan ons land, terwijl de andere helft tusschen Engeland en Duitsland verdeeld was. Met den grooten oorlog heeft Duitsland zijn gebied verloren; het werd Australië toegewezen. De zendingsarbeid, daar zoovele jaren vericht, kwam in handen van een Amerikaansche corporatie; maar sinds een tiental jaren heeft de Deutsche Zending er zich weer mogen vestigen.

Op het Deutsche zendingssterrein werkt nu de Neuendettelsauer Mission.

Op den bijzonderen aard van deze zending gaan wij maar niet in. Men weet, dat Duitsland buitengewoon gespecialiseerd is in zendingscorporaties; er zijn 10-1500 zendende verenigingen en dan nog als baldi conatit hulptorganisaties van den Eär sie transferirt sein aard. Wie hier meer van 10. Wolthero de Brun ist het prachtige boek: „Das